

ROMANTİK İLİŞKİSİ OLAN BİREYLERDE TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ AÇISINDAN PORNOGRAFYE YÖNELİK TUTUMLARIN İNCELENMESİ¹

EXAMINATION OF ATTITUDES TOWARDS PORNOGRAPHY IN TERMS OF GENDER ROLES
IN INDIVIDUALS WITH ROMANTIC RELATION

Uzm. Klinik Psk. Ecenur TEMELLİ
ecenurtemelli@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, romantik ilişkisi olan bireylerin sahip olduğu toplumsal cinsiyet rolleri açısından pornografiye yönelik tutumlarının incelenmesidir. Bu doğrultuda 18-63 yaş arası (ort.= 28,89±7,79 yıl), 324 katılımcının verileri incelenmiştir. Çalışmada Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Pornografiye Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Tüm veriler internet ortamında toplanmıştır. Sonuçlara göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği toplam puanı ile Pornografiye Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanı arasında pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Pornografiye yönelik tutumların, toplumsal cinsiyet rolleri ile yordanması işlemi ise toplumsal cinsiyet rollerinin pornografiye yönelik tutumları %30,1 oranında açıkladığı görülmüştür. Ayrıca daha eşitlikçi cinsiyet rolleri tutumuna sahip olan bireylerin, pornografiye yönelik daha olumlu tutum içerisinde olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra, Pornografiye Yönelik Tutum Ölçeği toplam puanlarının, cinsiyet, yaş, sahip olunan romantik ilişki türü, pornografik materyal kullanım sıklığı, evlilik öncesi veya dışı cinsel deneyim ve düzenli bir cinsel hayata sahip olma değişken alt gruplarında farklılaştığı görülmüştür. Bulgular ilgili literatür çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, pornografi, pornografiye yönelik tutumlar

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the attitudes towards pornography in terms of gender roles of individuals with romantic relation. In this respect, scores of 324 participants between the age of 18 and 63 (mean= 28,89±7,79 years) were analyzed. Gender Role Attitude Scale and Attitudes Towards Pornography Scale were used in the study. The data was collected online. According to the results, a positive relationship between mean scores of Gender Role Attitude Scale and Attitudes Towards Pornography Scale was found. In the process of predicting the attitudes towards pornography with gender roles, it has been observed that gender roles explain attitudes towards pornography by 30,1%. Also, it was found that, individuals who have more egalitarian gender role attitudes also have more positive attitudes toward pornography. In addition, the total scores of the attitudes towards pornographic were different in variable subgroups of sex, age, type of romantic relationship, frequency of use pornographic material, pre-marital or non-marital experience and having regular sexual life. The results were evaluated within the framework of the related literature.

Keywords: Gender roles, gender role attitudes, pornography, attitudes toward pornography

1. GİRİŞ

Toplumsal cinsiyet rolleri, kültürden kültüre farklılaşmakta, kadın ve erkeklerin duygu, düşünce ve davranışlarını doğrudan ya da dolaylı bir şekilde de etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet rolleri, gelenek, hak, eşitlik, iş bölümü gibi kavramlar bağlamında değerlendirilmekte ve eşler arasındaki, iş yaşamındaki ve sosyal çevredeki ilişkiler kapsamında ele alınmaktadır (Dökmen, 2004; Gümüş, 2019; Turan, Öztürk, Kaya ve Atabek Aştı, 2011). Özellikle yirminci yüzyılın ortalarından bu yana kadınların iş ve yaşam alanları genişlemiş, bu doğrultuda da toplumsal cinsiyet rolleri daha fazla tartışılmaya ve farklı olgular ve bağlamlar çerçevesinde araştırılmaya başlanmıştır (Gümüş, 2019; Günay ve Bener, 2011). Toplumlar, bireylerin biyolojik farklılıklarını kültürlerine bağlı olarak değerlendirip yorumlamaktadırlar. Kadın ve erkeklerin de ne gibi görevlere sahip oldukları, nasıl davranmaları gerektiği ya da hangi haklara sahip oldukları bu çerçevede doğrultusunda belirlenmektedir (Günay ve Bener, 2011). Bu bağlamda toplumsal cinsiyet rolleri, sosyal olarak kabul edilen cinsiyet özelliklerinin öğrenilmesi ve uygulanmasını kapsamaktadır (Macionis ve Plumer, 2008). Toplumsal cinsiyet kavramı, toplumun cinsiyet gruplarını

¹ Bu çalışma Ecenur Temelli tarafından yürütülen "Bireylerin Değer Yargılarına Bağlı Olarak Romantik İlişki Memnuniyetlerinin İncelenmesi" (Temelli, 2018) isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir

tanımlama şekli, toplumsal cinsiyet rolleri ise toplumun bu tanımlar doğrultusunda kadın ve erkeklerden beklediği tutum, davranış ve sorumluluklardır (Bozdemir ve Özcan, 2011). Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar, geleneksel ve eşitlikçi tutumlar olarak sınıflandırılmaktadır. Geleneksel toplumlarda kadınlara ev işlerinden sorumlu olma ya da iş hayatında aktif olmama gibi görevler yüklenirken, erkeklere evin lideri veya gelir getiren kişi olma gibi roller verilmektedir. Eşitlikçi roller ise ailede, iş ve sosyal yaşamda görevlerin eşit bir şekilde dağılımını kapsamaktadır (Akın ve Demirel, 2003; Dökmen, 2004; Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Toplumsal cinsiyet rollerinin anlaşılmasında, sosyo-ekonomik durum, çalışma durumu ve kültür üzerinde sıklıkla durulmakta ve cinsiyet eşitsizliği bağlamında tartışılmaktadır (Gümüş, 2019).

Genellikle feminist çerçevede ele alınan toplumsal cinsiyet rollerinin, pornografik materyallerin kullanımıyla ilişkisinin incelendiği görülmektedir. Bu bağlamda ilgili alanyazında pornografinin kadınları cinsel açıdan objeleştirdiği görüşünü savunan feminist çerçevedeki çalışmalarda artış görülmektedir. Pornografiye yönelik olumlu tutumların, eşitlikçi cinsiyet rolleriye ilgili olduğu sonuçlarına da rastlanmaktadır. Ayrıca pornografinin bireyler üzerindeki etkisine ve çeşitli sosyo-demografik özelliklerle olan ilişkisine odaklanan çalışmalar da görülmektedir (Baer ve Watts, 2016; Hald, Malamuth ve Yuen, 2010; Perry, 2017a; Peter ve Valkenburg, 20017; Poulsen, Busby ve Galovan, 2013). Pornografinin potansiyel zararlarını ele alan çalışmalar ise çoğunlukla radikal feminist teorileri kullanmaktadır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalarda toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlar ile pornografiye yönelik tutumların ilişkili bulunduğu görülmektedir (Baer ve Watts, 2016; Çoker, 2015; Padgett, Brislin-Slütz ve Neal, 1989; Wright ve Bae, 2015).

Özellikle son yıllarda, teknolojinin yaygınlaşması ve teknoloji kullanımının kolaylaşmasıyla paralel olacak şekilde pornografik materyal kullanımı ve buna yönelik araştırmalar artsa da pornografiye yönelik tutumlarla ilgili olanları azınlıkta kalmaktadır (Price, Patterson, Regnerus ve Walley, 2016). İnternet, cinsel içerikli materyallere ulaşmada gizlilik ve erişim kolaylığı sağlamaktadır (Cooper, 2004; Daneback, Mansson, ve Ross, 2012; Wright, 2013). Bu bağlamda interneti pornografi amaçlı kullanan bireylerin, internet bağımlılıklarının daha yüksek olduğu bildirilmektedir (Kayri ve Günüş, 2010). Pornografik materyal kullanımı, romantik ilişkisi olan bireyleri birçok yönde etkilemekte ve bazı etkileri kadın-erkek gruplarında farklılık göstermektedir (Mulya ve Hald, 2014; Poulsen, Busby ve Galovan, 2013).

Pornografi sözcüğü, Yunanca hayat kadını anlamına gelen “porne” ve yazmak anlamına gelen “grapein” kelimelerinden türetilmiştir. Kelime anlamı olarak hayat kadınlarının davranışlarını yazmak anlamına gelmektedir (Malamuth, 1999). Buna karşın nelerin pornografik sayılıp nelerin sayılamayacağını belirlemek zor bir süreç olmaktadır. Kohut'un (2014) çalışması, bireylerin pornografiye yönelik algılarının, çıplaklık ve cinsellikle ilgili mental duyumlara sıkıca bağlı olduğunu göstermiştir. Ayrıca pornografiye yönelik tutumları belirleme sürecinde, pornografik materyal içerikleri, bireysel farklılıklardan daha belirleyici olmaktadır (Willoughby ve Busby, 2016). Bu doğrultuda, pornografi, çıplaklık ve cinsel davranışın, yazılı, görsel ya da sesli-görsel temsilleri olarak tanımlanmıştır (Campbell ve Kohut, 2017).

Pornografik materyal kullanımı çiftlerin romantik ilişkilerini etkilemektedir ve çiftlerin ortak olarak pornografiye yönelik tutumları, pornografi kullanımını yordamaktadır. Buna karşın erkeklerin porno izlemesi cinsel doyumla negatif bir ilişkiye işaret etmektedir ve partnerlerinde de cinsel tatminsizliğe neden olmaktadır. Kadınların porno izlemesi ise yüksek cinsel tatmine neden olmaktadır (Brown, Carroll, Yorgason, Busby, Willoughby ve Larson, 2017; Poulsen, Busby ve Galovan, 2013). 2006-2012 Yıllarını kapsayan boylamsal bir araştırmada, 2006 yılında sıklıkla pornografi izleyen bireylerin 2012’de evlilik kalitesinin anlamlı derecede düşük olduğu raporlanmıştır. Pornografi izleme sıklığı, evlilik kalitesini yordayan güçlü bir unsur olarak görülmektedir. Fakat pornografi izleme ve evlilik doyumu arasındaki negatif ilişki sadece erkek grubu için geçerlidir. Buna karşın daha sık pornografi izleyen kadınların evlilik doyum düzeyi, daha az izleyenlere ya da izlemeyenlere kıyasla daha yüksek görünmektedir (Perry, 2017a).

430 heteroseksüel bir ilişki içinde olan birey, pornografik materyal kullanımının kendileri için gelişmiş cinsel iletişim, cinsel deneyim, cinsel rahatlık gibi pornografinin çift ve ilişki üzerinde algılanan olumlu etkiler içerdiğini ve aynı zamanda gerçekçi olmayan beklentiler, partnere karşı azalan cinsel ilgi, artmış

güvensizlik gibi algılanan olumsuz etkiler içerdiğini bildirmiştir (Kohut, Fisher ve Campbell, 2017). Pornografinin etkileri konusunda hem erkeklerde hem kadınlarda olumlu görüş belirtenlerin oranı daha fazladır. Ancak kadınlara kıyasla erkeklerde negatif etki belirtenlerin oranı daha fazladır (Mulya ve Hald, 2014).

Pornografik materyal kullanımıyla ilgili yapılan çalışmalarda cinsiyet farklılıkları önemli bir rol üstlenmektedir. Erkek bireyler, pornografik materyalleri kadın bireylerden daha fazla kullanırken, kadınların bu tür materyallere yönelik daha olumsuz ve tutucu bir tutum içinde olduğu görülmektedir. Ayrıca kadın ve erkeklerin pornografik film izleme sebepleri de farklılık göstermektedir (Fisher, Cook ve Shirkey, 1994; Flood ve Hamilton, 2003; Lopez ve George, 1995; Nordin, Tyden, Hanson ve Larsson, 2009; Wallmyr ve Wellin, 2006). Lise öğrencilerinde erkek katılımcıların yaklaşık yarısı, pornografiyi cinsel olarak uyarılmak ve tatmin olmak için izlediklerini belirtirken, kadın katılımcıların %39,5'i, merak ettikleri için izlediklerini belirtmektedir (Wallmyr ve Wellin, 2006). Erkekler, pornografiye yönelik kadınlara göre daha hoşgörülü bir tutum sergilemektedirler. Kadınların büyük çoğunluğu ise pornografik materyal kullandığını ve pornografinin bireylerin cinsel davranışlarını etkilediğini belirtmektedir (Johansson ve Hammaren, 2007; O'Reilly, Knox ve Zusman, 2007; Sümer, 2013; Tyden, Olsson ve Nordin, 2001).

Johansson ve Hammaren (2007) katılımcıları, pornografiye yönelik tutumlarına göre üçe ayırmışlardır. Erkek bireylerin kadınlardan sayıca daha fazla olduğu ilk grup olan "porno düşkünleri", pornografiye karşı olumlu bir tutum sergileyip, pornografinin aşağılayıcı veya küçük düşürücü olmadığını savunmaktadırlar. İkinci grup "kararsızlar", pornografiye karşı olumlu bir tutum içindeyken, pornografinin aşağılayıcı ve küçük düşürücü olduğunu belirtmektedirler. Bu grupta, farkın önceki grup kadar fazla olmamasına rağmen, yine erkek katılımcıların sayısının kadın katılımcıların sayısından daha fazla olduğu görülmüştür. Kadın katılımcıların çoğunlukta olduğu son grup "porno karşıtları" ise, pornografinin küçük düşürücü ve aşağılayıcı olduğunu bu nedenle de içeriksel bir sınırlamanın gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmada genel olarak, erkeklerin %77,4'ü, kadınların ise %28,4'ü pornografiye karşı olumlu bir tutum içerisinde olduklarını belirtmiştir. Buna karşın hem kadınların hem erkeklerin büyük çoğunluğu kadın ve erkeklerin porno izleme hakkına eşit derecede sahip olduğunu düşünmektedirler.

Bireylerin pornografiye yönelik tutumlarını etkileyen diğer bir etken ise evlilik öncesi cinselliğe yönelik değerlerdir (Lo ve Wei, 2005; Wright, 2013). Pornografik materyal kullanımı ile evlilik öncesi cinsel deneyime yönelik tutumlar arasında ilişki görülmektedir (Peter ve Valkenburg, 2011; Wright, 2015; Zillman ve Bryant, 1988). Türkiye'de ise üniversite öğrencilerinde özellikle erkek öğrencilerin genelinin, kadınların evlilik dışı cinsel ilişki yaşamalarına yönelik negatif bir tutum içinde oldukları ve öğrencilerin bu tutumlarının oluşmasında üniversite eğitiminden çok kültürün etkili olduğu bildirilmiştir (Gürsoy ve Özkan, 2004). Oysa bu bulgulara rağmen Türkiye'de evlilik öncesi ve/veya dışı cinsel deneyimin varlığına rastlanmaktadır (Çok, Gray ve Ersever, 2001; Eşsizoglu, Yaşan ve Yıldırım, 2009; Gelbal, Duyan ve Öztürk, 2008; Saraçoğlu, Erdem, Doğan ve Tokuç, 2014).

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik geleneksel tutumlar ile pornografiye yönelik negatif tutumlar arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir (Çoker, 2015). Buna karşın bireylerin eşitlikçi toplumsal cinsiyet rol tutumları geliştikçe, pornografiye yönelik olumlu tutumları da artmaktadır. Pornografik materyal kullanan katılımcılar ise ev dışında çalışan kadınlara yönelik daha geleneksel görüş sergilemektedir (Baer ve Watts, 2016). Bu çalışmada da kadın ve erkeğe yüklenen toplumsal roller ile alanyazında ilgili görülen demografik özelliklerin, pornografiye yönelik tutumlar açısından etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Bu çalışmada, 18-63 yaşları arasında (ort.= 28,89±7,79 yıl), %59,9'u kadın ve %40,1'i erkek olmak üzere 373 kişiye ulaşılmıştır. Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği'ni cevaplandırmayan 49 (%15,12) kişinin yanıtları çalışma dışında bırakılmış ve analizler %40,1'i erkek, %59,9'u kadın olmak üzere toplam 324 kişinin verileriyle yapılmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu, eğitim düzeyi yüksek olan bireylerden

oluşmaktadır. Katılımcıların %59,3'ü üniversite mezunu, %34,3'ü ise yüksek lisans veya doktora yapmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Katılımcılar yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi, yaşantının büyük bölümünün geçirildiği yer, yetişilen aile tipi gibi demografik bilgilerin yanı sıra pornografik materyal kullanma sıklığı, evlilik öncesi/dışı cinsel deneyim varlığı gibi bilgilerin de istendiği sosyo-demografik form ile birlikte Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği ve Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği'ni yanıtlamışlardır.

2.2.1. Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği

Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği, üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, beşli likert tipiyle değerlendirilen (1- Kesinlikle katılmıyorum, 5- Kesinlikle katılıyorum) 38 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, Eşitlikçi Cinsiyet Rolü, Kadın Cinsiyet rolü, Evlilikte Cinsiyet Rolü, Erkek Cinsiyet Rolü ve Geleneksel Cinsiyet Rolü olmak üzere beş alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddelerinin buldukları faktöre ilişkin yükleri, 0,35 ile 0,79 arasında değişmektedir ve iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ölçeğin bütünü için 0,92 olarak bildirilmiştir. Ölçekten alınan düşük puanlar bireyin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin "geleneksel" tutuma sahip olduğunu, yüksek puanlar ise "eşitlikçi" tutuma sahip olduğunu göstermektedir (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

2.2.2. Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği

Meagen Wood (2010) tarafından geliştirilmiş olan Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği, 66 maddeden oluşmaktadır. Çoker (2015) tarafından yüksek lisans tezi kapsamında Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçek, bireylerin pornografiye yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, 1-Kesinlikle katılmıyorum ile 7-Kesinlikle katılıyorum arasında değişen 7'li likert türü değerlendirme yapan maddelerden oluşmaktadır. Çeviri çalışmasında, ölçek toplam varyansının %25,43'ünü açıklayan ilk faktörde bulunan 15 madde, "Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği" olarak kullanılmıştır. Maddelerin faktör yükleri 0,41 ile 0,80 arasında değişmektedir. 15 Maddeden oluşan bu ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ise 0,89 olarak hesaplanmıştır. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin pornografiye yönelik olumlu tutumunu, düşük puanlar ise olumsuz tutumunu ifade etmektedir (Çoker, 2015). Bu çalışmada 15 maddelik bu form kullanılmıştır.

2.3. Uygulama

Çalışmanın verileri, 2018 yılı Şubat-Nisan ayları arasında, internet ortamında, sosyal paylaşım siteleri aracılığı ile toplanmıştır. Çalışmaya katılan bireylere, kimlik bilgisi alınmadan gönüllü onam formu sunulmuş, onaylayan katılımcılar çalışmaya devam etmişlerdir.

2.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde ilk önce sosyo-demografik grupların özelliklerini belirlemek amacıyla tanımlayıcı istatistikler, sonrasında ölçek toplam puanları arasında korelasyon analizi yapılmıştır. Daha sonra sosyo-demografik değişken gruplarının, Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasındaki farklılıkları belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ve farklı gruplar için t-Testi yapılmıştır. Daha sonra araştırmada kullanılan, Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeği'nin ortalamala değerleri dikkate alınarak, ortalama değerlerin bir standart sapma altından ve üstünden bölünerek (düşük-orta-yüksek) üç grup oluşturulmuş ve bu üç grubun Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) ile karşılaştırılmıştır.

2.5. Sonuçlar

Katılımcıların özelliklerine bakıldığında, %72,5'i çekirdek, %21,6'sı geniş, %5,9'u ise dağılmış ailede büyümüştür. Katılımcıların, %90,1'i yaşamının çoğunu şehirde, %9'u köy veya kasabada geçirmiştir. Katılımcıların sahip oldukları romantik ilişki türlerine bakıldığında, %60,2'sinin sevgilisinin olduğu, %30,9'unun ise evli olduğu görülmüştür. Katılımcıların %63,3'ü düzenli cinsel hayatları olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %87'sinin evlilik öncesinde veya evlilik dışı cinsel deneyimi olmuştur. Kadın

katılımcılarda oran %83 iken erkek katılımcılarda %93,1'dir. Katılımcıların, %57,1'lik kısmı pornografik materyalleri seyrek olarak, %2,2'lik kısmı her gün kullandığını, %29,9'u ise hiç kullanmadığını belirtmiştir. Kadın katılımcıların %53,6'sı seyrek olarak pornografik materyal kullanırken, %43,8'i hiç kullanmadığını belirtmiştir. Erkek katılımcıların %5,4'ü her gün, %62,3'ü seyrek olarak bu tür materyalleri kullandığını belirtirken, %9,2'si ise hiç kullanmadığını belirtmiştir (Bkz. Tablo 4).

Tablo 1. Pornografiye Yönelik Tutumların Toplumsal Cinsiyet Rollerile Yordanmasına Yönelik Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımsız Değişkenler	Beta	t	F	R ²	Düzeltilmiş R ²
Toplumsal Cinsiyet Roller Eşitlikçi Altboyutu	-0,057	-0,907	26,413***	0,301	0,289
Toplumsal Cinsiyet Roller Kadın Altboyutu	0,756	8,766***			
Toplumsal Cinsiyet Roller Erkek Altboyutu	0,212	2,677**			
Toplumsal Cinsiyet Roller Evlilik Altboyutu	-0,155	-1,938			
Toplumsal Cinsiyet Roller Geleneksel Altboyutu	-0,327	-3,285**			

**p<0,01; ***p<0,001

Çalışmada ilk işlem olarak Pornografiye yönelik tutumlar ile toplumsal cinsiyet rol tutumları arasındaki bağıntı katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda, kullanılan iki ölçek toplam puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (r=0,381; p<0,001). Çalışmada ikinci işlem olarak da Pornografiye yönelik tutumlar, Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile yordanmıştır. Pornografiye yönelik tutumların, Toplumsal Cinsiyet Rol Tutumları ile yordanması için kurulan model istatistiksel olarak anlamlıdır; F(5,307)=26,413; p<0,001. Yapılan analiz sonucuna göre toplumsal cinsiyet rolleri, Pornografiye yönelik tutumları %30,1 oranında açıklamaktadır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 2. Romantik İlişki Türü Grupları ve Toplumsal Cinsiyet Roller Gruplarının Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği Toplam Puanı Açısından İki Yönlü Tek Değişkenli Varyans Analizi ile Karşılaştırma Sonuçları

Değişkenler	F	p	Kısmi Eta Kare
Ana Etki	9,097	0,000	0,188
Toplumsal Cinsiyet Roller Grupları	8,641	0,000	0,052
Romantik İlişki Türü Grupları	8,484	0,000	0,051
Toplumsal Cinsiyet Roller Grupları Romantik İlişki Türü Grupları	0,508	0,730	0,006

Toplumsal cinsiyet rolleri grupları ile romantik ilişki türü grupları birlikte alınarak Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları açısından karşılaştırılmıştır. Oluşturulan gruplar birlikte alındığında ana etki istatistiksel olarak anlamlıdır; F(8,314)=9,097; p<0,001; kısmi eta-kare=0,188. Değişkenler incelendiğinde, toplumsal cinsiyet rolleri gruplarının Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; F(2,314)=8,641; p<0,001; kısmi eta kare=0,052. Yapılan Tukey-b çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre, üç grubun (düşük-orta-yüksek) puan ortalamaları birbirinden farklıdır. Toplumsal cinsiyet rolleri puanı yüksek olan grubun puan ortalaması ($\bar{x}$ =80,7347), diğer iki gruptan; toplumsal cinsiyet rolleri puanı orta olan grubun puan ortalaması ($\bar{x}$ =69,2152 da düşük ($\bar{x}$ =55,5294) olan gruptan daha yüksektir. Aynı şekilde, romantik ilişki türü gruplarının da Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; F(2,314)= 8,484; p<0,001; kısmi eta-kare=0,051. Yapılan Tukey-b çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre, evli olan grubun puan ortalaması ($\bar{x}$ =60,2626), sevgili grubununkinden ($\bar{x}$ =73,4821) daha düşüktür. Buna karşın sözlü/nişanlı grubun puan ortalaması ($\bar{x}$ =66,4828) ile diğer iki grubun puan ortalaması arasında bir farklılık yoktur. Diğer taraftan toplumsal cinsiyet rolleri grupları ile romantik ilişki türü grupları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir etkileşim olmadığı gözlenmiştir; F(4,314)=0,508; p>0,05; kısmi eta kare=0,006 (Bkz. Tablo 2).

Tablo 3. Sosyo-Demografik Grupların Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği Toplam Puanı Açısından Karşılaştırma Sonuçları

Sosyo-Demografik Değişkenler	Gruplar	n	Ort.	s	s.d.	t
Cinsiyet	Kadın	194	65,98	21,05	322	-3,106**
	Erkek	130	72,98	17,98		
Evlilik Önceci/Dışı Cinsel Deneyim	Var	282	72,23	18,26	322	8,851***
	Yok	42	45,74	16,86		
Düzenli Cinsel Hayat	Var	205	71,50	19,38	322	3,220**
	Yok	119	64,13	20,13		

**p<0,01; ***p<0,001

Çeşitli demografik özelliklerin pornografiye yönelik tutumlar üzerindeki etkisinin incelenmesi için yapılan t-testi analizi karşılaştırma sonucuna göre kadın katılımcılar ile erkek katılımcıların Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; ($t(322)=-3,106$; $p<0,01$). Erkek katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}=72,98$), kadın katılımcılarınkinden ($\bar{x}=65,98$) daha yüksektir. Düzenli bir cinsel hayatı olan ve olmayan grupların Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; ($t(322)=3,220$; $p<0,01$) ve düzenli cinsel hayatları olan katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}=71,50$), olmayan katılımcılarınkinden ($\bar{x}=64,13$) daha yüksektir. Evlilik öncesi veya evlilik dışı cinsel deneyime bakıldığında, deneyimi olan katılımcılar ile olmayan katılımcıların Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; ($t(322)=8,851$; $p<0,001$) ve evlilik öncesi veya evlilik dışı cinsel hayatları olan katılımcıların puan ortalaması ($\bar{x}=72,23$), olmayan katılımcılarınkinden ($\bar{x}=45,74$) daha yüksektir (Bkz. Tablo 3).

Tablo 4. Sosyo-Demografik Grupların Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği Toplam Puanı Açısından Karşılaştırma Sonuçları

Sosyo-Demografik Değişkenler	Gruplar	n	Ort.	s	F
Yaş	18-24 Yaş	98	73,87	19,77	5,952***
	25-29 Yaş	124	67,48	19,33	
	30-39 Yaş	73	68,93	20,89	
	40 Yaş ve Üzeri	29	56,79	17,64	
Eğitim	Orta Öğretim ve Altı	21	64,00	18,72	1,687
	Üniversite	192	70,39	19,58	
	Yüksek Lisans/Doktora	111	66,91	21,17	
Gelir Düzeyi	Çok Düşük	8	67,00	23,18	2,021
	Düşük	49	75,30	16,43	
	Orta	218	68,05	19,51	
	Yüksek	47	65,10	24,70	
	Çok Yüksek	2	82,50	19,09	
Yetişilen Aile Tipi	Çekirdek Aile	235	68,18	20,58	0,485
	Geniş Aile	70	69,85	19,48	
	Dağılmış Aile	19	72,26	17,08	
Yaşantının Büyük Bölümünün Geçirildiği yer	Köy	12	79,08	21,05	1,638
	Kasaba	20	68,05	17,96	
	Şehir	292	68,41	20,19	
Pornografik Materyal Kullanım Sıklığı	Kullanmayanlar	97	53,26	19,15	38,359***
	Seyrek Olarak Kullananlar	185	74,28	16,84	
	Haftada 3-4 Kez Kullananlar	35	80,20	15,11	
	Her Gün Kullananlar	7	81,57	13,77	
	Toplam	324	68,78	20,13	

*** $p<0,001$

Sosyo-demografik grupların Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları Tek Yönlü Varyans Analizi ile karşılaştırılmıştır. Analiz sonucuna göre dört farklı yaş grubunun (18-24, 25-29, 30-39, 40 ve üzeri) Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; ($F(3,320)=5,952$; $p<0,001$). Hangi grubun hangi gruptan farklı olduğunu belirlemek için yapılan Tukey-b çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre, 40 yaş ve üzeri bireylerin puan ortalamasının diğer gruplardan anlamlı olarak düşük olduğu görülmüştür. Diğer bir değişken olan pornografik materyal kullanım sıklığı incelendiğinde, grupların Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık vardır; ($F(3,320)=38,359$; $p<0,001$). Tukey-b çoklu karşılaştırma testi sonucuna göre, hiç pornografik materyal kullanmayan grubun puan ortalaması diğer gruplara göre daha düşüktür. Ancak, diğer demografik özelliklere bakıldığında, yaşantının büyük bölümünün geçirildiği yere göre oluşturulan grupların ($F(2,321)=1,638$; $p>0,05$), yetişilen aile tipi gruplarının ($F(2,321)=0,485$; $p>0,05$), gelir düzeyi gruplarının ($F(4,319)=2,021$; $p>0,05$) ve eğitim durumu gruplarının ($F(2,321)=1,687$; $p>0,05$) Pornografiye Yönelik Tutumlar Ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (Bkz. Tablo 4).

3. TARTIŞMA

Pornografik materyal kullanımının bireylerin hayatlarında olumlu ve olumsuz etkileri olabilmektedir (Kohut, Fisher ve Campbell, 2017; Mulya ve Hald, 2014; Perry, 2017a). Bu etkiler, kadın ve erkekler için aynı nitelikte olmamaktadır. Ayrıca kadın ve erkeğin pornografiye yönelik tutumlarının da farklı olduğu belirtilmektedir (Nordin, Tyden, Hanson ve Larsson, 2009; Perry, 2017a; Poulsen, Busby ve Galovan, 2013). İlgili alanyazında, pornografiye yönelik tutumlarla diğer bazı olgular arasındaki ilişkileri ortaya koyan çalışmalar görülmektedir (Lo ve Wei, 2005; Johansson ve Hammaren, 2007; Perry, 2017b; Wright, 2013). Toplumsal cinsiyet rol tutumları, pornografiye yönelik olumlu veya olumsuz tutumları etkileyen faktörlerden birisi olarak değerlendirilmektedir (Baer ve Watts, 2016; Çoker, 2015). Bu doğrultuda, bu çalışma, toplumsal cinsiyet rollerinin pornografiye yönelik tutumlar üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Ayrıca, ikincil amaç olarak, pornografiye yönelik tutumlar, bazı sosyo-demografik gruplar açısından karşılaştırılmıştır.

Çalışmada ilk işlem olarak, bireylerin toplumsal cinsiyet rol tutumları ile pornografiye yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla iki olgu arasındaki bağıntı katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca kurulan regresyon modelinde, toplumsal cinsiyet rol tutumlarının, pornografiye yönelik tutumları yordadığı ve %30,1 oranında açıkladığı görülmüştür. Korelasyon analizi sonucuna göre, bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum düzeyleri arttıkça pornografiye yönelik tutum düzeylerinin de arttığı gözlenmiştir. Bu sonuç doğrultusunda, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerine sıkı bir şekilde bağlı olmayan bireylerin pornografiye yönelik tutumlarının da olumsuz olmadığı görülmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri tutum puanları düşük, orta ve yüksek olan grupların pornografiye yönelik tutumları farklılaşmaktadır. Toplumun ya da kültürün bireye biçtiği rollere bağlı kalma düzeyi, bireylerin pornografiye yönelik tutumlarını da etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet rollerine daha düşük düzeyde bağlı olan bireylerin pornografiye yönelik tutumları da olumlu olmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine bağlı kalma düzeyi arttıkça pornografiye yönelik tutumun da olumsuz olduğu görülmüştür. Bu bulguların olası bir nedeni olarak “kadın ve erkeğin pornografik materyal kullanma hakkına eşit derecede sahip olduğu düşüncesi”, daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerine sahip olan bireylerin pornografiye karşı daha olumlu tutum içerisinde olması görülebilir. Ayrıca bireylerin, pornografinin içeriğini değil de işlevini yani cinsel açıdan tatmin edici olma özelliğini de dikkate almış olma olasılıkları bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile pornografiye yönelik tutumlar arasında elde edilen bu sonuç, literatürdeki birçok çalışmayla benzer niteliktedir. Cinsiyet rollerine yönelik geleneksel bakışın baskın olması pornografiye yönelik olumsuz tutumlara neden olabilmektedir (Baer ve Watts, 2016; Çoker, 2015; Padgett, Brislin-Slütz ve Neal, 1989).

Sevgili, nişanlı veya evli olma gibi romantik ilişki türüne göre de pornografiye yönelik tutum farklılığı görülmektedir. Evli grupta pornografiye bakış, diğer gruplara göre daha gelenekselidir. Hem ileri yaş grubunda hem de evli olan grupta pornografiye yönelik tutumun olumsuz olması, evliliğin toplum yaşamında ve özellikle bireylerin cinsel hayatlarındaki rolü nedeniyle anlaşılır görünmektedir. Buna karşın küreselleşme ve kuşak etkileri, bireylerin pornografiye yönelik tutumlarını etkilemektedir. Alanyazında bireylerin içinde buldukları romantik ilişki türünün, pornografiye yönelik tutumlarına olan etkisini araştıran çokça çalışmaya rastlanmamaktadır. Ancak düzenli bir cinsel hayata sahip bireylerin pornografiye yönelik daha olumlu bir tutum içinde olduğu görülmektedir.

Çalışmada diğer bir işlemde, bireylerin pornografiye ilişkin tutumlarını değerlendirmek amacıyla sosyo-demografik gruplar arası farklılıklar belirlenmiştir. Kadın ve erkek gruplarının pornografiye yönelik tutumları arasında farklılıklar olduğu gözlenmiş ve erkek grubunun kadın grubuna göre pornografiye daha ılımlı ve hoşgörülü baktığı anlaşılmıştır. Bu çalışmada cinsiyet grupları arasında gözlenen bu farklılıklar da alan yazında yer alan çalışma bulgularına benzer niteliktedir (Fisher, Cook ve Shirkey, 1994; Flood ve Hamilton, 2003; Johansson ve Hammaren, 2007; Lopez ve George, 1995; Nordin, Tyden, Hanson ve Larsson, 2009; Wallmyr ve Wellin, 2006). Kadın ve erkeklerin pornografik materyal kullanım sıklığına bakıldığında, erkeklerin kadınlardan daha sık pornografik materyal kullandığı bildirilmektedir. Ayrıca pornografik materyal kullanım sıklığı pornografiye yönelik tutumları belirlemektedir (Flood ve Hamilton, 2003). Kadın ve erkeklerin pornografik materyalleri kullanma amaçları farklılık göstermekte, erkekler genellikle pornografik materyalleri cinsel açıdan uyarılmak için kullandıklarını, kadınlar ise merak

ettikleri için kullandıklarını belirtmektedirler (Wallmyr ve Wellin, 2006). Kadınlar, partnerlerinin pornografik film izlemesinden rahatsız olmaktadır ve filmlerdeki kadınlarla kendilerini karşılaştırmaktadırlar. Hatta kadınlar, partnerlerinin pornografik filmler izlemesinin kendilerini değersiz ve reddedilmiş hissetmelerine neden olduğunu bildirmektedirler (O'Reilly, Knox ve Zusman, 2007; Schneider, 2000).

Bireylerin pornografiye yönelik tutumları, pornografik materyal kullanım sıklığına göre de değişmektedir. Hiç pornografik materyal kullanmayan grup, pornografiye daha olumsuz bakmaktadır. Daha sık pornografik materyal kullanımı, pornografiye yönelik tutumu daha olumlu etkilemektedir. Diğer taraftan bu çalışmada, eğitim durumu ve gelir durumu gruplarının, yaşanan yer ve içinde yetişilen aile tipi gruplarının pornografiye yönelik tutumları arasında, farklılıklar gözlenmemiştir.

Bireylerin evlilik öncesi cinselliğe yönelik tutumları ve bu konu hakkındaki değerleri, pornografi kullanımına yönelik bakış açılarını etkilemektedir (Lo ve Wei, 2005; Peter ve Valkenburg, 2011; Wright, 2013; Wright, 2015; Zillman ve Bryant, 1988). Bu çalışmada da evlilik öncesi/dışı cinsel deneyimi olan ve olmayan grupların da pornografiye ilişkin tutumları arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Evlilik öncesi/dışı cinsel deneyimi olanlar, olmayanlara göre pornografiye daha hoşgörülü bakmaktadır. Bu doğrultuda da cinsel deneyimi olan grubun pornografiye yönelik önyargılı tutum sergilemedikleri görülmüş ya da diğer bir ifadeyle bu bireyler pornografiye daha ılımlı/hosgörülü yaklaşmışlardır. Ayrıca, düzenli bir cinsel hayatı olanların da olmayanlara göre pornografiye yönelik tutumlarının daha hoşgörülü olduğu belirlenmiştir. Çalışmanın bu bulguları alanyazındaki diğer çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Wright, 2015; Zillman ve Bryant, 1988).

Pornografiye yönelik tutumlar, yaş gruplarına göre değerlendirilmiş ve gruplar arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. 18-24, 25-29 ve 30-39 yaş gruplarının pornografiye yönelik tutum düzeylerinin, 40 yaş ve üzeri grubuna göre daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. 40 Yaş ve üzeri grupta yer alan bireylerin, pornografiye yönelik diğer yaş gruplarına göre daha geleneksel tutuma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Değişen yaşam koşulları, farklı yaş gruplarında farklı türden davranış ve tutumlara sebep olabilmektedir. Genç bireyler de cinselliğe yönelik daha hoşgörülü tutum sergilemektedirler (Le Gall, Mullet ve Shafiqhi, 2002). Buna karşın, bazı çalışma bulgularına göre, genç bireyler pornografiye yönelik olumsuz bir tutum da sergilemektedirler. Bazı çalışmalar ise pornografiye yönelik tutumların yaşa bağlı olarak değişmediğini aktarmaktadır (Byers ve Shaughnessy, 2014; Çoker, 2015).

Bu çalışma genel olarak değerlendirildiğinde, toplumsal cinsiyet rollerinin, pornografiye yönelik tutumları yordadığı görülmüştür. Toplumsal cinsiyet rollerine olan bağlılık düzeyi arttıkça pornografiye yönelik olumsuz tutum da artmaktadır. Ayrıca, yaş, düzenli cinsel yaşam, evlilik öncesi/dışı cinsel deneyim, romantik ilişki türü ve pornografik materyal kullanım sıklığı gibi çeşitli değişken alt grupları pornografiye yönelik tutumları etkilemektedir. Değişen yaşam koşulları ve küreselleşme, kültürü ve dolayısıyla toplumu da etkilemektedir. Bu haliyle, toplumsal cinsiyet rollerinin de değişmekte olduğu görülmektedir. Pornografiye yönelik tutumlar da toplumsal cinsiyet rollerinden etkilenmektedir. Bu doğrultuda da pornografiye yönelik tutumların kültürler arası karşılaştırmalarla değerlendirilmesi daha uygun görülmektedir. Ayrıca, bu çalışma verileri, eğitim düzeyi yüksek olan ve internete ulaşımı görece kolay olan bireylerden elde edilmiştir. Bu doğrultuda konu ile ilgili bulguların genelleştirilebilmesi için uygulama grubunun hem sayıca artırılması hem de daha heterojen alınması gerekmektedir. Farklı sosyo-demografik gruplarla çalışılması ise daha fazla bilgi sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

- Akın, A., & Demirel, S. (2003). Toplumsal cinsiyet kavramı ve sağlığa etkileri. Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi Halk Sağlığı Dergisi Özel Eki, 25(4), 73-82.
- Baer, T. K., & B. Watts. (2016). Is pornography really about “making hate to women”? pornography users hold more gender egalitarian attitudes than nonusers in a representative American sample. *Journal of Sex Research*, 53(1), 1-11.
- Basow, S. A. (1992). *Gender stereotypes and roles* (3rd ed.). California: Brooks/Cole Publishing Company Pacific Grove.
- Bozdemir, N., & Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 5(4), 37-46.
- Brown, C. C., Carroll, J. S., Yorgason, J. B., Busby, D. M., Willoughby, B. J., & Larson, J. H. (2017). A common-fate analysis of pornography acceptance, use, and sexual satisfaction among heterosexual married couples. *Archives of Sexual Behavior*, 46(2), 575-584.
- Byers, E. S., & Shaughnessy, K. (2014). Attitudes toward online sexual activities. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 8(1), 1-20.
- Campbell, L., & Kohut, T. (2017). The use and effects of pornography in romantic relationships. *Current Opinion in Psychology*, 13, 6-10.
- Cooper, A. (2004). Online sexual activity in the millennium. *Contemporary Sexuality*, 38(3), 1-7.
- Çok, F., Gray, L., A., & Ersever, H. (2001). Turkish university students' sexual behaviour, knowledge, attitudes and perceptions of risk related to HIV/AIDS. *Culture, Health & Sexuality*, 3(1), 81-99.
- Çoker, O. (2015). Pornografiye yönelik tutumların, toplumsal cinsiyet rolleri ve demografik değişkenlerle ilişkisi (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Daneback, K., Mansson, S.A., & Ross, M.W. (2012). Technological advancements and Internet sexuality: does private access to the Internet influence online sexual behavior? *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 15(8), 386-390.
- Dökmen, Y. Z. (2004). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. Ankara: Sistem Yayıncılık.
- Eşsizoglu, A., Yaşan, A., & Yıldırım, E. A. (2009). Erkek üniversite öğrencilerinde evlilik öncesi cinsel deneyimler ve deneyimlerin tutucu cinsel inançlarla olan ilişkisi. *Yeni Symposium Journal*, 47(2), 80-90.
- Fisher, R. D., Cook, I. J., & Shirkey, E. C. (1994). Correlates of support for censorship of sexual, sexually violent, and violent media. *The Journal of Sex Research*, 31(3), 229-240.
- Flood, M., & Hamilton, C. (2003). *Youth and pornography in Australia evidence on the extent of exposure and likely effects*. Discussion Paper Number 52. The Australia Institute.
- Gelbal, S., Duyan, V., & Öztürk, A. B. (2008). Gender differences in sexual information sources, and sexual attitudes and behaviors of university students in Turkey. *Social Behavior and Personality*, 36(8), 1035-1052.
- Gümüş, Z. (2019). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Türkiye Bütüncül Psikoterapi Dergisi*, 2(1), 31-47.
- Günay, G., & Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 157-171.
- Gürsoy, E., & Özkan, H. A. (2004). Türkiye’de üniversite öğrencilerinin kadına ilişkin “namus” algısı. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 5(3), 149-159.

- Hald, G. M., Malamuth, N. M., & Yuen, C. (2010). Pornography and attitudes supporting violence against women: revisiting the relationship in nonexperimental studies. *Aggressive Behavior*, 36(1), 14-20.
- Johansson, T., & Hammaren, N. (2007). Hegemonic masculinity and pornography: young people's attitudes toward and relations to pornography. *The Journal of Men's Studies*, 15(1), 57-70.
- Kayri, M., & Günüş, S. (2010). Türkiye'deki ortaöğretim öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyini etkileyen bazı faktörlerin karar ağaçları yöntemleri ile incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 10(4), 2465-2500.
- Kohut, T. A. (2014). An empirical investigation of the concept of "pornography" (Electronic Thesis and Dissertation Repository). The University of Western Ontario, Ontario.
- Kohut, T., Fisher, W. A., & Campbell, L. (2017). Perceived effects of pornography on the couple relationship: initial findings of open-ended, participant-informed, "bottom-up" research. *Archives of Sexual Behavior*, 46(2), 585-602.
- Le Gall, A., Mullet, E., & Shafiqhi, S. R. (2002). Age, religious beliefs, and sexual attitudes. *The Journal of Sex Research*, 39(3), 207-216.
- Lindsey, L. L. (1990). Gender roles a sociological perspective. United States of America: Prentice Hall International Limited.
- Lo, V., & Wei, R. (2005). Exposure to internet pornography and taiwanese adolescents sexual attitudes and behavior. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, 49(2), 221-237.
- Lopez, P. A., & George, W. H. (1995). Men's enjoyment of explicit erotica: effects of person-specific attitudes and gender-specific norms. *The Journal of Sex Research*, 32(4), 275-288.
- Macionis, J. J., & Plummer, K. (2008). *Sociology a global introduction* (4th ed.). Harlow: Pearson Prentice Hall.
- Malamuth, N. (1999). Pornography. In L. Kurtz (Ed.). *Encyclopedia for Violence, Peace and Conflict* (Volume 3). New York: Academic Press.
- Mulya, T. W., & Hald, G. M. (2014). Self-perceived effects of pornography consumption in a sample of Indonesian university students. *Media Psychology*, 17(1), 78-101.
- Nordin, E. H., Tyden, T., Hanson, U., & Larsson, M. (2009). Experiences of and attitudes towards pornography among a group of Swedish high school students. *The European Journal of Contraception and Reproductive Health Care*, 14(4), 277-284.
- O'Reilly, S., Knox, D., & Zusman, M. E. (2007). College student attitudes toward pornography use. *College Student Journal*, 41(2), 402-406.
- Padgett, V. R., Brislin-Slütz, J. A., & Neal, J. A. (1989). Pornography, erotica, and attitudes toward women: the effects of repeated exposure. *The Journal of Sex Research*, 26(4), 479-491.
- Perry, S. L. (2017a). Does viewing pornography reduce marital quality over time? evidence from longitudinal data. *Archives of Sexual Behavior*, 46(2), 549-559.
- Perry, S. L. (2017b). Spousal religiosity, religious bonding, and pornography consumption. *Archives of Sexual Behavior*, 46(2), 561-574.
- Peter, J., & Valkenburg, P. M. (2011). The influence of sexually explicit internet material and peers on stereotypical beliefs about women's sexual roles: Similarities and differences between adolescents and adults. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14(9), 511-517.
- Poulsen, F. O., Busby, D. M., & Galovan, A. M. (2013). Pornography use: who uses it and how it is associated with couple outcomes. *Journal of Sex Research*, 50(1), 72-83.

- Price, J., Patterson, R., Regnerus, M., & Walley, J. (2016). How much more XXX is generation X consuming? Evidence of changing attitudes and behaviors related to pornography since 1973. *Journal of Sex Research*, 53(1), 12-20.
- Saraçoğlu, G. V., Erdem, İ., Doğan, S., & Tokuç, B. (2014). Youth Sexual Health: Sexual Knowledge, Attitudes, and Behavior Among Students at a university in Turkey. *Archives of Neuropsychiatry*, 51(3), 222-228.
- Schneider, J. P. (2000) Effects of cybersex addiction on the family: results of a survey. *Sexual Addiction and Compulsivity*, 7(1/2), 31-58.
- Sümer, Z. H. (2013). Effects of gender and sex-role orientation on sexual attitudes among Turkish university students. *Social Behavior and Personality*, 41(6), 995-1008.
- Temelli, E. (2018). Bireylerin değer yargılarına bağlı olarak romantik ilişki memnuniyetlerinin incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Turan, N., Öztürk, A., Kaya, H., & Atabek Aştı, T. (2011). Toplumsal cinsiyet ve hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 167-173.
- Tyden, T., Olsson, S. E., & Nordin, E. H. (2001). Improved use of contraceptives, attitudes toward pornography, and sexual harassment among female university students. *Women Health Issues*, 11(2), 87-94.
- Wallmyr, G., & Welin, C. (2006). Young people, pornography, and sexuality: sources and attitudes. *The Journal of School Nursing*, 22(5), 290-295.
- Willoughby, B. J., & Busby, D. M. (2016). In the eye of the beholder: exploring variations in the perceptions of pornography. *The Journal of Sex Research*, 53(6), 678-688.
- Wright, P. J. (2013). US males and pornography 1973-2010: Consumption, predictors, correlates. *The Journal of Sex Research*, 50(1), 60-71.
- Wright, P. J. (2015). Americans' attitudes toward premarital sex and pornography consumption: a national panel analysis. *Archives of Sexual Behavior*, 44(1), 89-97.
- Zeyneloğlu, S., & Terzioğlu, F. (2011). Development and psychometric properties gender roles attitude scale. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.
- Zillmann, D., & Bryant, J. (1988). Effects of prolonged consumption of pornography on family values. *Journal of Family Issues*, 9(4), 518-544.